

การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น Factor Analysis for Life Skills Development of Lower Secondary School Students

วารินท์พร พันเพื่องฟู¹ บุญเรือง ศรีเหรัญ² และชาตรี เกิดธรรม³

Varinporn FunFuengfu¹, Boonrueng Sriharun² and Chatree Gerdtham³

¹นักศึกษาหลักสูตร ปร.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²อาจารย์³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

numam_va@hotmail.com, boonrueng2497@hotmail.com, and kt_chatree@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 1,800 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดทักษะชีวิต ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน รูปแบบเหมาะสมสมอญี่ในระดับมาก ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 59 คน และใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน ใช้ระยะเวลาทดลอง 12 สัปดาห์ เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดทักษะชีวิต และแบบสังเกตพฤติกรรม สัตติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แล甫า ของครอนบัค การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก โดยใช้โปรแกรม Lisrel version 9.10 activation code : 9F00-0DE7-2F4E-D2CF การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดี่ยวยแบบวัดช้า ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบ ทักษะชีวิต มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะทางจิตใจ ทักษะทางการกระทำ และทักษะทางสังคม โดยมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถแสดงด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ประกอบด้วย ค่า $\chi^2 = 145.96$, ค่า df = 75, ค่า p-value = 0.00, ค่า RMSEA = 0.023, ค่า GFI = 0.99, ค่า AGFI = 0.98, ค่า CFI = 0.99, ค่า RMR = 0.36, ค่า SRMR = 0.02, และ ค่า CN = 1,312.31 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้น ดังนี้ ขั้นเร้าความสนใจ ขั้นประสบการณ์ ขั้นร่วมมือ ขั้นนำเสนอ ขั้นสรุป ขั้นประยุกต์ใช้ 4. การวัดและประเมินผลรูปแบบ 3) นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F=620.31) และพุทธิกรรมทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F=6022.27)

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ การพัฒนาทักษะชีวิต รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the life skills factors of lower secondary school students, 2) to develop of Instructional model for developing of life skills of lower secondary school students, and 3) to study the result of applying the instructional model to develop the life skills of Lower Secondary School Students. The research conducted as follows; phase 1 : to study the life skills factors of lower secondary school students, The samples of this research were 1,800 Lower Secondary School Students in 12 Colleges Dramatic Arts Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture in the first semester of the academic year 2013 by a multi-stage random sampling. The instruments used to collect data were a interview form and a life skills test. Phase 2 : to develop of Instructional model, the result was examined of Instructional model by five experts. The appropriate model was good level. Phase 3 : to study the result of applying the instructional model, the experimental research methodology was carried out by the time-series design. The samples of this research were 59 Matthayomsuksa two student during the second semester of the academic year 2013 of Colleges Darmatic Arts Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture by a multi-stage random sampling and a simple random sampling for divide into control group of 28 students and experiment group of 31 students. The period of study lasted 12 weeks. The data collected by the life skills test and a observation form. The statistics for data analysis were to find reliability with Cronbach's alpha reliability coefficient and exploratory factor analysis by using Lisrel program Version 9.10. with activation code : 9F00-0DE7-2F4E-D2CF, mean, standard deviation and Repeated Measures One-Way ANOVA. The results were as follows : 1) Life Skills were composed of 4 factors as following : Thinking Skill, Mind Skill , Action Skill, Social Skill by The construct validity of structural model which analyzed by the exploratory factor analysis showed by the chi-square goodness of fit = 145.96, df = 75, p-value = 0.00, RMSEA= 0.023 GFI = 0.99, AGFI = 0.98, CFI= 0.99, RMR= 0.36, SRMR = 0.02 and CN = 1,312.31. 2) The Instructional model of life skills of Lower Secondary School Students composed of 4 factors as follows : 1. The theory/principle/concept of model 2. The objectives of model 3. The activities of model contained 6 sequential steps ; stimulation experience participation submission aggregation practical 4. Measurement and evaluation of model 3) The students who learned by this Instructional model of the life skills of lower secondary school students had higher in Life Skills, Social Skill than the students who learned by the traditional approach at .05 level ($F = 620.31$) and the behavior in Life Skills, Social Skill had higher than before the experiment at .05 level ($F = 6022.27$).

Keywords : Factor Analysis, Life Skills Development, Instructional Model, Lower Secondary School Students, Bunditpatanasilpa Institute Ministry of Culture

1. บทนำ

ในสภาวะที่ประชากรของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากความผันผวนทางสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งนับไปสู่ปัญหาต่างๆ ที่คุกคามและวัยต้องเผชิญ บางคนหรือบางกลุ่มก็สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยการปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้บ้างตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็มีคนอีกเป็นจำนวนมากที่รู้สึกห้อแท้สิ้นหวัง เกิดความเครียดจนทนไม่ได้ และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบกับความเครียดก้าวหน้าทางการธุรกิจและเทคโนโลยีที่เราระ悒ก่อให้เกิดความเครียดในสังคม ที่สำคัญคือ ผลกระทบต่อสุขภาพจิต ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง ให้กับเยาวชนไทย ที่จะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

โดยได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว หากผู้ได้รับข่าวสารขาดดุลพินิจที่ดีในการรับรู้ข้อมูล ก็จะเกิดผลเสียตามมาได้ นอกจากนี้ พัฒนาการของความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ ทำให้คุณทันมาสันใจหรือมีค่านิยมด้านวัฒนธรรมมากกว่าที่เคยมีมา จึงต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ให้กับเยาวชนที่มีความต้องการที่จะเข้าสู่สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง ให้กับเยาวชนไทย ที่จะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [2] ได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบันไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับปริญญาตรี จำนวน

4,645 คน จาก 25 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชนไทย คือ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาท อันดับ 3 คือ ปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และอันดับรอง ๆ ลงมา คือ ปัญหาการเที่ยวสถานบันเทิงในเวลา空闲 ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าว นั้นเป็นผลมาจากการครอบครัวและการที่เยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง พวกรุณ วงศ์วิชัยวัฒน์ [3] กล่าวว่า ปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญที่เยาวชนไทยควรได้รับการฝึกทักษะบางประการเพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากสิ่งร้ายต่างๆ พร้อมทั้งสามารถเชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบันได้ ซึ่งนั่นก็คือการพัฒนาทักษะชีวิตนั่นเอง

ทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยในทุกภูมิภาคหรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ในสังคมปัจจุบัน เพราะทักษะชีวิตเป็นผลการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม จากสภาพของสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทำให้เยาวชนได้รับการฝึกทักษะชีวิตจากบ้าน โรงเรียนและชุมชนน้อยกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมสูงขึ้น เห็นได้จากปัญหาที่เยาวชนไทยเชิญอยู่ จึงจำเป็นที่เยาวชนไทยต้องรับการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข [4]

จากสภาพปัญหาร่วมด้วยความสำคัญของทักษะชีวิตดังที่นำเสนอแล้วข้างต้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบี้ยนตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมที่จะสร้างสังคมที่สงบสุข และร่วมกันสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 3,754 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวน 1,800 คน ที่กำหนดตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบการโครงสร้าง ซึ่งได้มาจาก การสุ่มแบบหลายขั้นตอน

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สุ่มได้ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และสุ่มได้ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 154 ข้อ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการและความชัดเจนของภาษา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ได้ค่าระหว่าง 0.60-0.10 แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน มีค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาร์ของครองบาก พบว่า ด้านทักษะการคิด มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 ด้านทักษะทางจิตใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ด้านทักษะทางการกระทำ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 ด้านทักษะทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีความเหมาะสมสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, $S.D. = 0.57$) และผลการตรวจสอบความแตกต่างของผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เครื่องมือประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคม ประกอบด้วยทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการให้ความร่วมมือ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปและแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบรูปิก ซึ่งผลการตรวจสอบมีค่าตัวชี้นิความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

4.1 องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

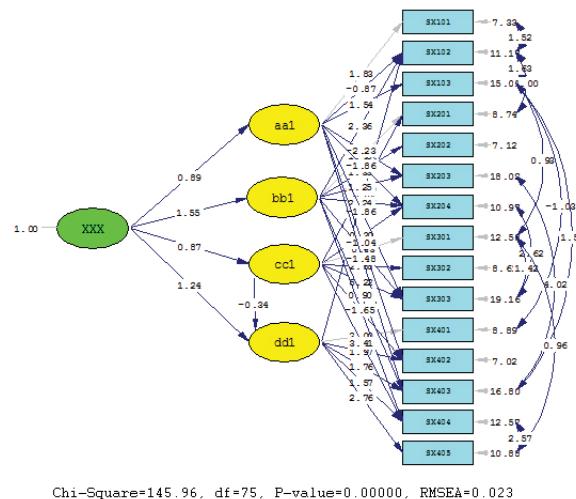
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการคิด ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความภูมิใจในตนเอง ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางจิตใจ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ทักษะความภูมิใจในตนเอง ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางการกระทำ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะการให้ความร่วมมือ ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

เพื่อเป็นการยืนยันองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุคคลิค ซึ่งทำให้ได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยโปรแกรมลิสเรล version 9.10 อีครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบและหาขนาดของผลที่องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีต่อตัวแปรทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ มีค่าระหว่าง 0.48-0.78 จำแนกได้ดังนี้ คือองค์ประกอบที่ 1 ทักษะการคิด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.48 องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางจิตใจ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.65 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางการกระทำ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.70 องค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.78 โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือองค์ประกอบที่ 4 ทักษะทางสังคม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.78

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในระยะที่ 2 ต่อไป รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในระยะที่ 2 ต่อไป

4.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ
2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้น
เร้าความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นประสบการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือ ขั้นที่ 4
ขั้นนำเสนอ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ขั้นที่ 6 ประยุกต์ใช้ 4) การวัดและ
ประเมินผลรูปแบบ

4.3 ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา
ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบร่วมกับนักเรียนที่
เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะ
ชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะ
ชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบ
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ และพัฒนาระบบทักษะชีวิตด้าน
ทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้
พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1
ทักษะการคิด องค์ประกอบที่ 2 คือ ทักษะทางจิตใจ
องค์ประกอบที่ 3 คือ ทักษะทางการกระทำ และองค์ประกอบที่ 4
คือ ทักษะทางสังคม เมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 4
องค์ประกอบ พบร่วมกับ ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความสำคัญต่อทักษะ
ชีวิต

จากข้อมูลน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ จะเห็นว่ามี
ความสอดคล้องกันมากและมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ
ทักษะชีวิตในด้าน ทักษะในการจัดการตนเอง ทักษะทางสังคม และ
ทักษะในการจัดการงานอาชีพ ส่วน กลุ่ม จีนหน่อ [6] ได้กล่าว
ว่า ทักษะชีวิตประกอบด้วยกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะการคิด กลุ่ม
ทักษะการตัดสินใจ และกลุ่มทักษะในการปรับตัว

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก [7] ที่ได้
กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิสัย
(ทักษะด้านความคิด) ด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ (ทักษะด้านจิตใจ)
และด้านทักษะพิสัย (ทักษะด้านสังคม) กรมสุขภาพจิต [8] กำหนด
องค์ประกอบทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิสัย หรือความรู้

ด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ด้านทักษะพิสัย หรือทักษะพิสัย วิร
นิยมวัน [9] ได้แบ่งทักษะชีวิตซึ่งเป็นปัจมัยในการพัฒนาคน
ออกเป็น 3 กลุ่มพิสัย คือ ทักษะพิสัย(การกระทำ) จิตพิสัย (จิต)
พุทธิสัย (วุฒิภาวะ) แมนทรุก้า วิทแมน และโพสเนอร์
(Mangrulkar, Whitman, & Posner) [10] ได้สรุปองค์ประกอบของ
ทักษะชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ ทักษะด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และ
ทักษะด้านการแข่งขันทางอารมณ์

สำหรับองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด
แสดงว่า ความสอดคล้องกันมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบ
ที่ 4 ทักษะทางสังคม แสดงว่า ทักษะทางสังคม ส่งผลต่อทักษะชีวิต
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความ
คิดเห็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดย วัลลัน ปิยมโนธรรม
[11] กล่าวว่า ทักษะทางสังคม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะชีวิต
ที่มีความสำคัญ เพื่อให้สามารถอยู่รอด อยู่ดี อยู่ดี ในสังคมปัจจุบัน
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [12] ได้กล่าวว่า ทักษะทางสังคม เป็น¹
ทักษะหนึ่งที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนควรได้รับ²
การพัฒนา ฝึกฝนอย่างจริงจังต่อเนื่อง เป็นพลวัตร สำหรับการ
ดำเนินชีวิตในยุคสมัยปัจจุบันและอนาคต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น³
ได้อย่างมีความสุขและเต็มภาคภูมิ และ ปีรีนา วงศ์สกุล [13] ได้
กล่าวว่า ทักษะทางสังคม จะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากภัยในสังคม⁴
ได้

5.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการพัฒนาได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทฤษฎี/
หลักการ/ แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) การวัดและ
ประเมินผลรูปแบบ โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น
ประกอบด้วย 6 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเร้าความสนใจ เป็นการกระตุนและดึงดูด
ความสนใจของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะ
เรียนรู้ สอดคล้องแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา
ของเพียงเจ้า ในขั้นประสาทสัมผัส และขั้นการคิดก่อน
ปฏิบัติการ การสร้างความรู้โดยกระบวนการคิด ซึ่งมี
ประสบการณ์ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่
คล้ายกัน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ การกำหนด
พฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้
ของบลูม เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะ
ยอมรับสิ่งเรียนรู้ และเลือกที่จะสนใจสิ่งเรียนรู้ เมื่อบุคคล
สนใจแบบอย่างที่ดีแล้ว จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเรียนรู้แล้วจะ⁵
ตอบสนองซึ่งได้แก่การยอมรับสิ่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ คุ้มพงศ์
หนูบรรจง และจตุรงค์ เลาะเพญแสง [14] ที่กล่าวว่า ผู้สอน

สามารถกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมอย่างได้อย่างหนึ่งตามที่ต้องการได้

ข้อที่ 2 ขั้นประสบการณ์ โดยเริ่มจากการสำรวจความรู้ที่ผู้เรียนมือใหม่เดิม และความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อนำข้อมูลเดิมมาซึ่งมีอยู่แล้ว แล้วนำความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท การสร้างความรู้โดยกระบวนการคิดซึ่งประสบการณ์ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่คล้ายกัน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบรนดูรา โดยการให้ตัวแบบ จะทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ การเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากบุคคลหรือจากตัวแบบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านปัญญา

ข้อที่ 3 ขั้นร่วมมือ เป็นขั้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบรนดูรา ที่มีแนวคิดเช่นเดียวกันว่า พฤติกรรมกระบวนการทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา หรือการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา นิยมและแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากการลงมือปฏิบัติ การสัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ พุทธิปัญญา ที่มีแนวคิดว่า เชawn์ปัญญาและความสามารถของผู้เรียนแตกต่างกัน มีการช่วยเหลือกัน ทุกคนมีโอกาสที่จะใช้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

ข้อที่ 4 ขั้นนำเสนอ เป็นการนำเสนอผลที่เกิดจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา นิยม หรือการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา นิยม เพาะเจาะหัวข้อที่น่าสนใจ ให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของแบรนดูรา ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากการลงมือปฏิบัติ การสัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อขยายขอบเขตความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลองหรือประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับความคิด ต่างๆตามความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ว่า สามารถใช้กลุ่มต้องทำงานกลุ่มให้สำเร็จ รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ได้รับรางวัลร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา ที่มีแนวคิดว่า เชawn์ปัญญาและความสามารถของผู้เรียนแตกต่างกัน ทุก

คนมีโอกาสที่จะใช้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

ข้อที่ 5 ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลที่ได้จากการเรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา นิยม หรือการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยปัญญา นิยม เพาะเจาะหัวข้อที่น่าสนใจ ให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา ที่มีแนวคิดว่า เชawn์ปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องจัดให้หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสรุปตามความสามารถของตนเอง

ข้อที่ 6 ประยุกต์ใช้ เป็นการนำแนวคิด องค์ความรู้ ที่ได้รับจากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการเสริมแรงทางบวกโดยให้รางวัลแก่นักเรียนทุกครั้งเมื่อมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะทำให้นักเรียนนำพฤติกรรมนั้นๆไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยอย่างคงทนถาวรสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ตามแนวคิดที่ว่า เมื่อบุคคลได้ได้รับความพึงพอใจและได้รับการตอบสนอง จะเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนเอง และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้การวางแผนเช่น การให้แรงเสริมหรือให้รางวัล เมื่อมีการแสดง พฤติกรรมที่ต้องการสามารถช่วยปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้

5.3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีพัฒนาการทางทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม และพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ มีคะแนนทักษะชีวิตด้านทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการพัฒนา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้อื่น เนื่องจากมีการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีต่างๆ 8 ทฤษฎี ด้วยกัน ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ทาง

สังคม ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐานนิยม หรือการสร้างสรรค์ องค์ความรู้ด้วยปัญญาณิยม ทฤษฎีการวางแผนในการทำ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้พหุปัญญา ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

2.1 การได้รับประสบการณ์จริงของนักเรียนในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของชาฯ พันธุ์ศักดิ์ [15] เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการร่วมงานอย่างร่วมความรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้เด็กมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์จริงทุกขั้นตอน

2.2 จัดการเรียนรู้โดยนักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ และการมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อน โดยทุกกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น ร่วมวางแผนการทำงาน ให้ผู้เรียนแสดงทางทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาได้รับร่องถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยส่วนรวม และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบทางเลือก โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง หรือกับคู่หรือรวมกลุ่ม สอดคล้องกับ องค์กรอนามัยโลก [7] ที่ได้เสนอไว้ว่าทักษะชีวิตจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ วิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจะได้ทักษะชีวิตขึ้นมาในสัมภาระนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่มจากการสังเกต การฝึก การใช้วิธีการในขั้นเรียน อาจรวมทั้งการทำงานกลุ่มย่อย การทำงานคู่ การระดมพลังสมอง การทำงานทบทบทสมมติ การตัวว่าที่ และการอภิปราย

2.3 นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทุกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [5] ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่จะสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน ต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2.4 การนำเสนอผลงานหรือผลการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลงานของตนเองกับคู่หรือกลุ่ม โดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และการจัดแสดงผลงาน ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานที่ตนเองหรือกลุ่มสร้างให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้

ตอกย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนให้นักเรียนใช้ความคิดได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อให้นักเรียนได้เปรียบเทียบผลงานของตนเอง หรือของคู่หรือของกลุ่มกับคนอื่นหรือคู่อื่นหรือกลุ่มอื่น เพื่อรวมข้อมูลในการนำเสนอสู่การสรุปของตน สอดคล้องกับ ทิศนา แ殉ณณี [16] ที่อธิบายว่า การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน เป็นการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ ตรวจสอบ ความเข้าใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ปฏิบัติ แสดงผลงาน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมารยมศึกษาตอนต้น ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่นักเรียน ในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ดังนั้น หากโรงเรียนในสังกัดต่างๆ จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ควรมีการปรับเครื่องมือวัดให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มเติม เช่น การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมทางสังคม และแรงจูงใจฝึกสมทบ

2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดต่างๆ

3. ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะการคิด ทักษะทางจิตใจ และทักษะทางการกระทำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรัญ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี เกิดธรรม ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา คงทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง รองศาสตราจารย์ ดร.วิทเวช วงศ์เพม อาจารย์ ดร.ศักดิ์ สุวรรณฉัย อาจารย์ ดร.

แสน สมเนก อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา และอาจารย์ ดร.สุจันต์ เกิดสุวรรณ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะและตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

[1] สันทัด เสริมศรี. (2545, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาจารย์บรรณในวิชาชีพ. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 19, น. 58-77.

[2] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2548, มกราคม-กุมภาพันธ์). มติชน, น. 30.

[3] นพวรรณ วงศิริยวัฒน์. 2547. การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติให้รอดพ้นจากปัญหาสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[4] อนพัชร แก้วปัญญา. 2547. การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3-6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[5] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551. ทักษะการดำเนินชีวิตเสริมสร้างคุณภาพเด็กไทย. กรุงเทพฯ: วุฒิวัฒน์การพิมพ์.

[6] กมลวรรณ จันหน่อ. 2553. การใช้กิจกรรมการแนะนำเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการเรียน เวลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะนำ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

[7] World Health Organization. 1993. *Life skills Education in Schools.* Geneva: (n.p.)

[8] กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2545. รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะโดยใช้โรงเรียนพื้นฐาน. นนทบุรี: (ม.ป.พ.).

[9] วีระ นิยมวัน. เทคนิคการพัฒนาคน. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2549, จาก <http://www.anamai.moph.go.th/advisor/tamra/>.

[10] Mangrulkar; Leena, Whitman; Chery V , & Posner; Marc. 2001. *Life skills Approach to Child and Adolescent Health Human Development.* Washington, DC: Education Development Center.

[11] วัลลภ ปิยมโนธรรม (2556, 4 มิถุนายน). องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. [สัมภาษณ์โดย วารินท์พร พันเพื่องฟู].

[12] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556, 7 มิถุนายน). องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. [สัมภาษณ์โดย วารินท์พร พันเพื่องฟู].

[13] บีรดา พงสกุล. (2556, 17 มิถุนายน). องค์ประกอบทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. [สัมภาษณ์โดย วารินท์พร พันเพื่องฟู].

[14] คุ้มพงศ์ หนูบรรจง และจตุรงค์ เลาะเพ็ญแสง. (2556). การศึกษาแนวทางออกแบบแบบสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 12(3), น. 55-63.

[15] ชาดา พันธุ์ศักดิ์. 2550. ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานอย่างร่วมความรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[16] ทิศนา แรมมลี. 2554. *ศาสตร์การสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.